

УДК 81'42: 821. 111 (73). 09

РЕАЛІЗАЦІЯ СЦЕНАРІЮ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ У ДИСКУРСІ КЕРТІСА УАЙТА

Мостова Т. С.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

У статті розглянуто сценарій вирішення проблеми як актуальний варіант реалізації мегаконцепту ПРОБЛЕМА в сучасній американській свідомості та відповідно до індивідуально-авторського бачення Кертіса Уайта. Визначено, що домінуючі концепти структуруються залежно від їхньої ролі у побудованому сценарії та співвідносяться з певним етапом аналізованого сценарію.

Ключові слова: сценарій, концепт, індивідуально-авторський дискурс, свідомість.

Мостовая Т. С. Реализация сценария решения проблемы в дискурсе Кертиса Уайта. В статье рассматривается сценарий решения проблемы как актуальный вариант реализации мегаконцепта ПРОБЛЕМА в современном американском сознании и с учетом индивидуально-авторского видения Кертиса Уайта. Определено, что доминирующие концепты структурируются в зависимости от их роли в построенном сценарии и соотносятся с определенным его этапом.

Ключевые слова: сценарий, концепт, индивидуально-авторский дискурс, сознание.

Mostova T. S. Realization of problem solving scenario in Curtis White's discourse. The article analyses problem solving scenario as a topical variant of the realization of the megaconcept PROBLEM in the contemporary American consciousness and according to Curtis White's individual vision. Defined concepts are structured depending on their role in the scenario and correlate with the particular stage of the latter.

Key words: scenario, concept, individual author's discourse, consciousness.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її актуальність та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Дослідження ментальності людини в умовах сучасного світу стає все більш необхідним. Широко практикується вивчення сучасних вітчизняної та зарубіжних картин світу у її різних аспектах і проявах, що значною мірою впливають та формують спосіб поведінки у носіїв лінгвокультури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження, проведені у цьому напрямку, пов'язані з розглядом концептів як індикаторів епохи [1, 199–221] та дослідженням лінгвокультурних сценаріїв майбутнього на матеріалі політичного дискурсу [3]. Невирішеним залишається питання розгляду домінуючих концептів сучасного американського суспільства крізь призму мегаконцепту ПРОБЛЕМА, що формує мету дослідження. Індивідуально-авторський дискурс Кертіса Уайта як матеріал дослідження дозволяє визначити домінуючі концепти та окреслити їх роль у свідомості сучасного американця. Структурування концептів відбувається з урахуванням їхньої релевантності для зміни і доведення ситуації до такої, яка в індивідуально-авторському баченні виступає нормою, тобто її врегулювання, що проводиться вперше і обґрунтовує актуальність нашої наукової розвідки.

Для досягнення поставленої мети доцільним вважаємо застосування методики побудови сценарію, що є ефективним інструментом в рамках лінгвокогнітивного підходу до пізнання дійсності. У сучасній когнітивній лінгвістиці сценарій визначається як «подія, що розгортається у часі та/або просторі, передбачає наявність суб'єкта, об'єкта, мети, умов виникнення, часу

© Мостова Т. С. Реалізація сценарію вирішення проблеми у дискурсі Кертіса Уайта

і місця дії та обумовлена конкретними причинами, що сприяли її появи” [2, 14–17; 3, 499]; як сукупність онтологічних елементів (зокрема вихідний стан, послідовність подій, кінцевий стан), в основі якого знаходиться логічна схема розвитку події: *джерело – шлях – ціль*, що перебуває в рамках часового проміжку. У такий сценарій також можуть включатися люди, предмети, їхні характеристики та стосунки [4, 285–286].

Виклад основного матеріалу. Інтерпретувавши останню позицію, у цьому дослідженні запропоновано *сценарій вирішення проблеми*, що відображає стандартні етапи поведінки людини у проблемній ситуації та є її психологічною матрицею: НАЯВНА ПРОБЛЕМА (ПРОБЛЕМНА ДІЛЯНКА / СУЧАСНИЙ СТАН) – МЕТА (БАЖАНА СИТУАЦІЯ) – СПОСІБ ВИРІШЕННЯ – НАЯВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ – ВІРА У РЕАЛІЗАЦІЮ, що дозволяє виявити специфіку концептуального наповнення кожного з етапів сценарію в сучасному американському суспільстві відповідно до індивідуально-авторського бачення.

Розглядаючи перший етап сценарію НАЯВНА ПРОБЛЕМА (ПРОБЛЕМНА ДІЛЯНКА/ СУЧАСНИЙ СТАН), визначимо його вихідну точку. Вона стосується тієї сфери сучасної американської національної свідомості, що за індивідуально-авторськими характеристиками кваліфікується як така, котра перебуває не в належному стані та потребує змін. Таким відправним пунктом імплементації аналізованого мегаконцепту в англomовному дискурсі виступає концепт *MIND*, що у поєднанні з лексемою *middle* набуває ознак фізичного простору. Словосполучення *Middle Mind* є індивідуально-авторським та практично неможливе з огляду на динамічну природу концепту *MIND*. За результатами компонентного аналізу було встановлено, що таке поєднання фіксує його на шкалі “близько-далеко”, що є фізичною властивістю простору. Висновки етимологічних розвідок підтверджують походження лексеми *mind* від протоіндоєвропейського кореня **gemund-* зі значеннями “*think*” та “*memory*” [5; 7]. При цьому значення “*memory*” тлумачиться як стан, якому передувала певна розумова діяльність. У той же час значення “*think*” трактується як здатність “обертати / рухати по колу в мозку” (“*revolve / move in a circle in the mind*”) та вміння “доводити, логічно формувати судження” (“*reason, form judgments logically*”) [6]. Функція безперервної діяльності мозку є базовим когнітивним елементом концепту *MIND* – його вихідним перцептивним образом, що формує ядро концепту та історично виступає основою для розвитку його значень і розширення діапазону їхнього лексичного вираження. Значення лексеми *middle*, відповідно до етимологічних словників та словників сучасної англійської мови [5; 6; 7], передбачає “розміщення у просторі між двома об’єктами” та визначає її приналежність до статичного середовища. Тому суперечливість цього словосполучення закладена вже у внутрішніх формах слів. Таке поєднання ставить концепт *MIND* у певні рамки, обмежує його, локалізує в межах фізичного простору. Звідси виявляється неможливим повноцінна реалізація основних функціональних сем концепту *MIND*, якими є вже визначенні нами здатність “обертати / рухати по колу в мозку” та вміння “доводити, логічно формувати судження”, що передбачається мотиваційними ознаками номінації концепту *MIND* та розвинутими згодом новими смислами. Однак, у наявному лінгвістичному матеріалі відбувається апеляція до концепту *MIDDLE MIND* як до цілісного і незалежного. Лінгвістичний матеріал, що доводить екзистенцію цього індивідуально-авторського феномену, спостерігається у таких фрагментах:

“*This third force I call our Middle Mind. It is a vast mind, my friends, and I fear it is already something towering and permanent on our national horizon.*” (8, 25).

Розгляд актуального членування лише декількох речень показує, що воно є послідовним. У першому реченні ремою є *our Middle Mind*, тобто ми дізнаємося власне назву певного поняття. У наступному ж йдеться про характеристику цього концепту, де ремою виступають висловлювання *vast mind; something towering; permanent on our national horizon*. Послідовність у співвідношенні між темою та ремою в сусідніх реченнях говорить про те, що в авторській концепції Кертіса Уайта існування *MIDDLE MIND* є беззаперечним та не піддається жодним

сумнівам. Актуалізація нової інформації та динаміка руху його думки спрямована на опис та характеристику цього концепту, де спостерігається паралельне використання теми в кількох реченнях.

Образні характеристики концепту *MIDDLE MIND* говорять про представлення його як варіанту суспільної думки, яка панує в сучасному англomовному середовищі. Ціннісно-функціональні ознаки включають постійний і перманентний розвиток та поширення, укорінення у свідомості людей, набуття все більшого значення для свідомості народу. Ці характеристики об'єктивуються у такому мовному матеріалі:

"It is moving, making its way, accumulating its forces, winning while putative conservatives and tenured radicals beat the bloody hell out of each other to no end at all." (8, 25).

"The Middle Mind attempts to find a middle way between the ideological hacks of the right and of the theorized left. Unlike Middle-brow, the Middle Mind does not locate itself between high and low culture. Rather, it asserts its right to speak for high culture indifferent to both the traditionalist right and the academic left." (8, 25).

Іншими ціннісними ознаками, що реалізуються у запропонованих фрагментах, є незалежний характер *MIDDLE MIND*, що не піддається будь-яким об'єктивним суспільно-політичним впливам; всюдисуща сутність та прагнення знайти собі якесь місце у світі.

Одним з концептів, який зазнає значного впливу через перебування в середовищі *MIDDLE MIND*, є *CULTURE*. Її образно-ціннісними ознаками є бездумність та ефемерність, що представляють одностороннє недовготривале захоплення. Сучасна культура *MIDDLE MIND* поширюється в усіх сферах людського буття. Однак, насправді ж вона є лише доступним та низькоякісним замінником чогось справжнього і високого, інтелектуального та духовного:

"Of course, this is a perfect state of affairs for the culture of the Middle Mind, which strives on the thoughtless and ephemeral enthusiasms that it presents as culture." (8, 43).

Поняття культури та мистецтва отримують нехарактерні для них ознаки через існування в середовищі *MIDDLE MIND*. З поданих далі фрагментів видно, що вона непомітно замінює поняття на менш вартісні:

"In the world of the Middle Mind, all one asks of art is that it be "entertaining", "fun" and "interesting", and that's as it should be. Things are "interesting" in the Middle Mind in much the same way that a character would be said to be "clever" in a novel by Henry James. For James, a clever person has all of the appearance of perceptiveness without really being perceptive at all." (8, 40).

У межах концепту *MIDDLE MIND* основними аспектами, за якими характеризується мистецтво виступають *розважальність*, *забавність* та можливість бути *цікавим*. Речі характеризуються як цікаві там, де мали б описуватись як *розумні*. Тоді як остання характеристика взагалі відсутня і повністю замінюється окремими проявами попередніх трьох:

"<...> PBS documentary sagas of Ken Burns (Baseball, The Civil War, Mark Twain, etc.) are "interesting," while in fact the material has almost no intellectual consequence beyond being entertaining and blandly informative." (8, 40).

У зв'язку з цим доречним буде трактування світу як такого, що повинен формуватися з переживань та цінностей. Це підтверджується й окремими загальноновизнаними в лінгвістиці науковими висновками, зокрема про набуття концептами лінгвокультурного значення лише за наявності ціннісного компоненту. Віддається перевага визначенню концепта як "кванта знання, що переживається" [1, 150]. Наголошується, що тільки елемент переживання робить концепт концептом у свідомості людини. В іншому випадку він залишається частиною об'єктивного світу та навколишнього середовища, але не входить до концептуальної картини світу окремого представника *homo sapiens* чи групи таких представників. Тобто, цінним є те, що впливає на внутрішній світ та збагачує духовність людини, перетворюючись з чуттєвого в абстрактно-розсудливе аналітико-синтетичне сприйняття дійсності [1, 20].

У лінгвістичному плані вище схарактеризоване явище проявляється у концептуальній підміні понять. Наприклад, зникають межі між інформативністю та ціннісною характеристикою речей. Унаслідок цього вони описуються як *цікаві*, тоді як насправді є просто *інформативними*. Емоційний модус висловлювань нівелюється, що призводить до невміння розуміти культуру, оскільки вона апелює до духовного наповнення особистості та ціннісної складової менталітету, що згодом позбавляє можливості впливати на культуру та якісно творити її. Подані далі фрагменти містять інформацію про сучасний стан рівня реалізації функцій концепту:

"I have been surprised that my friends – intelligent, sophisticated people on the whole – had no idea what I was talking about when I elaborated my understanding of the film's "lesson"." (8, 42);

"In short, my ominous conclusion was that they didn't know how to "read" the film. That is to say, they didn't know how to abstract the integument of structure from a piece of narrative art in order to begin to talk about how the thing means (i.e., creates an ethical world)." (8, 42).

Такі лінгвістичні конструкції передають значення неспроможності та небажання використовувати всі потенційні можливості мозку. Висловлювання типу *had no idea what, didn't know how, ominous conclusion* підкреслюють категоричність таких висновків та їхній негативний характер і вплив на ментальність народу, що поглиблюється і погіршується віднесенням його до такого, якому характерна першочергово висока оцінка інтелекту – *intelligent, sophisticated people*. Це є доказом зниження рівня реалізації основних функцій концепту *MIND* у суспільстві. Підкреслюється філософська теорія про вплив ери інформаційних технологій, де перевага надається лише накопиченню певної інформації, а не її аналізу та емоційному переживанню. Як наслідок, з'являється така схема опису феноменів культури: *розважальність, забавність, цікавість ("entertaining", "fun", "interesting") = інформативність (informative) vs. розумність (clever/intelligent)*. Перші три поняття включають сему "пустого, непотрібного, безцільного проведення часу". Лише останнє поняття *розумності (clever/intelligent)* має справжню цінність та є важливим для реалізації функцій концепту *MIND*, за якої елементи культури характеризуються під кутом їхньої цінності, що співвідноситься з комунікативною креативністю.

Лінгвістична об'єктивація етапу **МЕТА (БАЖАНА СИТУАЦІЯ, ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ)** проявляється у такому фрагменті:

revival of the social imagination [202]

"What would have happened in a world ... lit by the imagination?" (8, 202).

Семи, що передають "позитивні зміни" – у лексемі *revival* та "ефект просвітління" – через лексему *lit*, а також граматичні конструкції, що виражають бажаність та прагнення описаної ситуації, вказують на мету у побудованому сценарії. Основним концептом, що представлятиме такий новий стан, є концепт *IMAGINATION*. Можливістю для його практичного втілення у свідомості сучасного американця є реалізація функціональної семи концепту *MIND* ("*revolve in mind*"), що передає значення "відкритості, постійної незавершеності процесу, що відбувається у мозку та безперервної його діяльності", а тому представляє буттєвий тип мислення та знаходить свої витoki в етимології номінації концепту. У такому аспекті взаємодія цих двох концептів поєднує низку спільних ознак та функцій, формуючи те, що кваліфікується як *креативний тип дискурсу* [1, 19].

Варіанти досягнення мети пропонуються як **СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ**. Зміна ситуації та приведення її до норми стають можливими через реалізацію концепту *IMAGINATION*. Форми його прояву мають мовну та позамовну (довербальне спілкування [1, 105]) імплементацію. Базовим поняттям, що лежить в основі концепту *IMAGINATION* є креативність. Креативним вчинком називають будь-який акт вибору. Втілення явища креативності передбачено через комунікативну поведінку та через об'єктивацію в мистецтві:

"Art is the response to this repression." (8, 53).

Мистецтво апіорі є позамовною формою прояву креативності, оскільки з психологічної точки зору допускає існування третього варіанту вирішення проблеми, передбачає можливість сприймати світ у всіх його відтінках, а отже реалізує присутність концепту *IMAGINATION*. Подібне сприйняття дійсності передбачає обмірковування, тобто втілення функціональної семи “*to think, revolve / move in a circle in the mind*” для пошуку такого третього варіанту. З психологічної точки зору, це є шансом на самореалізацію людини, що полягатиме у розвитку креативного мислення та проявлятиметься у всіх сферах існування суспільства. Тут йдеться про отримання відчуття інтелектуальної радості, яке відчувають учасники в процесі креативного мислення [1, 14].

З наведених фрагментів видно, що шляхом вирішення проблеми в індивідуально-авторському баченні є застосування тих елементів комунікації, що перетворюють її з рутинної в креативну та можуть використовуватися в усіх жанрово-тематичних сферах, де важливим є не те що сказано, а те як це сказано – “*to say something so that it matters*” – в індивідуально-авторському варіанті:

“Perhaps all I mean by the idea of incorporating the work of the imagination into the social, once again, is that we need to try to say something so that it matters.” (8, 201).

Серед зразків правильної, тобто креативної комунікативної поведінки, що пропонуються низкою авторів, Кертіс Уайт ставить і свій власний. Вони сприяють розвитку мислення або вчать мислити та підвищувати рівень мовленнєвої культури [1, 112]. На це вказують ужиті в авторському дискурсі предикативні словосполучення “*fashion tools*” та “*to learn to use them*”, що за умови ознайомлення з матеріалами, до яких вони апелюють, дають можливість побудувати конкретну модель поведінки для підвищення рівня комунікативної культури:

“And so, we should continue to do what the pragmatists would recommend: fashion tools to facilitate the revival of the social imagination. Poetry is a tool that does its work, as William Carlos Williams wrote, in a “hell of repression lit by flashes of inspiration.” This book, too, has been an attempt to fashion a tool. The Mechanical Bride is a tool. Adorno, Derrida, Radiohead, Trow, and Wallace Stevens have all provided us with tools. We need to learn to use them. If we can learn to use them, perhaps we will someday answer Williams’s question, “What would have happened in a world ... lit by the imagination?” (8, 202).

Перебуваючи у прямо пропорційній залежності, концепти *MIDDLE MIND* та *IMAGINATION* тим більше нівелюють функції один одного, чим більше реалізуються їхні власні функції.

НАЯВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ представляє ті зміни, які вже відбулися у свідомості в результаті такого процесу. Завдяки концепту *MIDDLE MIND* національна свідомість перетворилася на місце для постійних маніпуляцій, а такі концепти як *КУЛЬТУРА* стали інструментом для здійснення необхідних для цього дій. Основним завданням таких маніпулятивних дій є позбавлення здатності використовувати власні розумові здібності та можливості робити свій вибір, що є реалізацією раніше визначеної семи “*revolve / move in a circle in the mind*”. Для ілюстрації розглянемо такий мовний матеріал:

“But however liberal its methods, the Middle Mind is still a form of management, and its final purpose, even if it’s not a purpose it’s aware of, is to assure that the imagination is not abroad, not out and about, and certainly not doing its own powerful thing.” (8, 26);

“My contention is simply that a mediocre book – facilitated by a culture of mediocrity that forbids real intelligence – hurts us all.” (8, 33);

“One of the most common gambits of the Middle Mind is to claim to provide high culture while really providing something a good deal less.” (8, 33);

“The Middle Mind’s motto could be “Promise him culture but give him TV”.” (8, 33).

Маніпулятивну природу концепту *MIDDLE MIND* підтверджують висловлювання типу: “*gambits of the Middle Mind, Middle Mind is still a form of management*”. У такому контексті значення “керування”, яке має лексема *management*, вжите стосовно людей, а саме їхньої

свідомості, призводить до позбавлення їх права “думати” та робити свій вибір. Тому у цьому випадку в лексемі *management* актуалізується також її архаїчне значення “обману”. Це підтверджується і завдяки розгляду сполучуваності інших слів у цьому та сусідніх реченнях, що дають можливість виокремити семи “негативного впливу” у тому, що передається лексевою *imagination* та має позитивне значення. Семи “підступності” та “отримання власної вигоди, незважаючи на можливий негативний вплив таких дій на інших” передаються лексевою *gambits*. Висловлювання, що дають інформацію про засоби та функції концепту *MIDDLE MIND* як маніпулятивного механізму – “*forbids real intelligence*”, “*mediocre book*”, “*culture of mediocrity*”, “*hurts us all*”, – підкреслюють неправильність такої ситуації через семи “низької якості засобів” та “шкоди від використання засобів”. Маніпулятивні ходи виражені на мовному рівні включають конструкції протиставлення: “*promise ... but give*”, “*claim to provide... while really providing*”, “*however liberal its methods*”. Лінгвістичний матеріал дозволяє спостерігати за заміною складного на більш просте: *culture* → *TV*, *high culture* → *something a good deal less*. Тобто, концепт *MIDDLE MIND* пропонує легкі для сприйняття заміники, що не потребують обдумування та аналітико-синтетичного осмислення.

Жодна людська свідомість не може існувати без концепту *VIPA (FAITH)*, що є одним із базових концептів людської психіки. Присутність певної його варіації є необхідною умовою, що супроводжує кожен етап людської діяльності. Тобто постійною є віра у цінності, що супроводжують таку діяльність. Тому в аналізованому сценарії говориться про етап *VIPA У РЕАЛІЗАЦІЮ / РЕЗУЛЬТАТ*. Зважаючи на це, та опираючись на запропонований лінгвістичний матеріал, концепт *VIPA (FAITH)* характеризуємо за інтенсивністю його прояву та переміщуємо його на шкалу “багато (сильна) – мало (слабка)”. Така реалізація відбувається через ряд додаткових концептів другого рівня, що передають різну силу об’єктивності власне концепту *VIPA (FAITH)*. Розглянемо декілька фрагментів, що дають можливість виявити певні особливості концепту:

“*Notes toward the next American sublime.*” (8, 187);

“*This is the imagination’s sublime. To pursue this sublime will require a revolution of the imagination. I do not know if such a thing is likely, in our world, but I do know that it is possible. Change is real.*” (8, 200);

“*There is some hope for this revival.*” (8, 201).

Лексеми *sublime*, *hope*, прикметник *possible*, висловлювання, що передають впевненість високого рівня – “*I do know*”, “*change is real*” мають сему “наявність віри на певному рівні”. Звідси виокремлюється концепт *HOPE* як спосіб реалізації концепту *VIPA (FAITH)*, що характеризує її на шкалі “сильний – слабкий”. Це свідчить про те, що американська свідомість зберігає позитивну налаштованість у розв’язанні проблемних ситуацій.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Як свідчать результати проведеного дослідження, доміантними концептами сучасного американського суспільства є *MIDDLE MIND*, *IMAGINATION* та *FAITH*. Згуртовуючись навколо мегаконцепту *ПРОБЛЕМА*, вони визначають загальний стан ментальності американського суспільства на сучасному етапі. Кожен із концептів відіграє свою роль у *сценарії вирішення проблеми*, є функціональним елементом конкретного етапу проаналізованого сценарію та пропонує варіант втілення певної функції. Наповнення кожного етапу сценарію є своєрідним, реалізуючись через індивідуально-авторські концепти (концепт *MIDDLE MIND* на етапі *НАЯВНА ПРОБЛЕМА*), втілення їхніх специфічних функціональних ознак (функціональна сема “*маніпулятивності*” концепту *MIDDLE MIND* на етапі *НАЯВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ* та сема “*креативності*” концепту *IMAGINATION* на етапах *МЕТА* та *СПОСІБ ВИРІШЕННЯ*). Залежність між цими концептами градується відповідно до їх “існування – неіснування” у варіанті *MIDDLE MIND – VIPA (FAITH) – IMAGINATION* від його активної об’єктивності до практичної відсутності. Концепт *VIPA (FAITH)* є проміжною ланкою, а кореляція між першим та останнім концептами відбувається на основі реалізації

функціональної семи концепту *MIND* “*revolve / move in a circle in the mind та reason, form judgments logically*”, що актуалізують функціональну сему “*креативності*” концепту *IMAGINATION*. Подальші дослідження у цьому напрямку передбачають детальніший розгляд визначених домінуючих концептів та їх профільний аналіз.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карасик В. И. Языковая кристаллизация смысла / В. И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2010. – 422 с.
2. Пименова М. В. Концепт *сердце*: образ, понятие, символ: монография / М. В. Пименова. – Кемерово : КемГУ, 2007. – 500 с.
3. Солопова О. А. Лингвокогнитивный сценарий будущего (исследование политического дискурса) / О. А. Солопова // Восточнославянские языки и литературы в историческом и культурном контекстах: когнитивная лингвистика и концептуальные исследования: сборник научных статей; отв. ред. М. В. Пименова. – К. : Издательский дом Дмитрия Бурого, 2012. – С. 498–504.
4. Lakoff, G. Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about Mind / George Lakoff. – Chicago : University of Chicago Press, 1987. – 632 p.
5. Online Etymology Dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=mind&searchmode=none
6. Oxford Dictionary // ABBYY Lingvo x3
7. Skeat W. An Etymological Dictionary of the English Language / Walter William Skeat. – 2-nd edition. – Oxford : Clarendon Press, 1893. – 844 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

8. White, C. The Middle Mind: Why Consumer Culture is Turning Us into the Living Dead / Curtis White. – London : Penguin Books Ltd., 2004. – 208 p.